

Position Paper Keklik Yücel, Integratie-deskundige / Voormalig Lid Tweede Kamer

T.g.v. het verhoor met parlementaire ondervragingscommissie ongewenste beïnvloeding uit onvrije landen (POCOB), woensdag 12 februari 2020 om 15.30 uur, adres: Lange Houtstraat 1 te Den Haag.

Mijn naam is Keklik Yücel. Als parlementariër kwam ik in de Tweede Kamer herhaaldelijk in aanraking met een breed spectrum aan opvattingen van de politieke partijen over de ongewenste buitenlandse invloeden uit landen als Turkije en Saoedi Arabië of Eritrea. Als voormalig volksvertegenwoordiger die wekelijks overal in het land op werkbezoek ging bij zeer uiteenlopende gemeenschappen en ik mij nog steeds dwars door alle leefwerelden begeef weet ik bovendien wat de ongewenste beïnvloeding daadwerkelijk teweeg heeft gebracht in de samenleving en vooral ook binnen de gemeenschappen.

Probleem

Het grote probleem voor de integratie in Nederland is de verzuiling binnen de Turks-Nederlandse gemeenschap. Deze verzuiling komt uit Turkije en is door Ankara geëxporteerd met een giftige mix van virulent nationalisme en politiek islamisme die haaks staat op de universele menselijke waarden. Het betreft te vaak naast de afkerigheid van Nederland ook de vijandigheid tussen minstens vier groeperingen: de aanhangers van Erdogan, van Gülen (politiek islamistische stromingen) en de progressieve liberale Turkse Nederlanders (seculiere stromingen) en de Koerden. Ik zag hoe bij een hoorzitting in oktober 2016, hier in de Tweede Kamer, de Turks-Nederlandse organisaties vrijwel uitsluitend voor zichzelf spraken, zonder elkaar te vertegenwoordigen. Turkse Nederlanders met progressieve liberale al dan niet met roots in de verschillende zuilen worden nauwelijks vertegenwoordigd en zijn minder geneigd tot zuilvorming; dit zijn gelukkig veel meer mensen dan vaak gedacht wordt, maar ook zij ondervinden de problemen van de zuilen.

Voor de kinderen en ook voor de jongeren vind ik deze Turkse verzuiling het ergst, want voor hen is de isolatie die verzuiling teweeg brengt het meest schadelijk. Zij worden namelijk te vaak al lang voor dat zij zelf kunnen denken en praten groot gebracht met de superioriteit van de eigen zuil, van dag tot dag krijgen zij als vanzelfsprekend druppelsgewijs de boodschap mee 'wij zijn anders, wij zijn beter' toegediend, met dagelijks de antidemocratische denkbeelden, de vijandbeelden over joden, andersgelovigen, andersdenkenden en de onvrije opvattingen over vrouwen, homo's en meningsuiting in het algemeen.

Dit maakt jongeren kwetsbaar voor een religieus fanatisme dat Andreas Kouwenhoven en Ibrahim Yildiz in het NRC van 3 augustus 2018 beschrijven als 'een Turks Salafisme dat in Turkije nauwe betrekkingen onderhoudt met het nationalisme van Erdogan, sinds hij samenwerkt met IS-groepen die in Syrië tegen Assad vechten.' In Nederland krijgt Turks Salafisme nauwelijks aandacht, hoewel één op de tien jihadreizigers wel degelijk een Nederlandse Turk blijkt, waarschijnlijk geronseld rond moskeeën. Door de jaren heen en tijdens mijn werkbezoeken heb ik waargenomen dat de zuilen zich steeds vaker en steviger organiseren rond moskeeën, verenigingen, scholen en internaten, ik zie dit zowel bij Diyanet, Milli Görüs en Suleymanci als bij Gülenisten en andere specifieke religieuze groepen waar nationalisme en politiek islamisme hand in hand gaan.

Inderdaad kan ik bij mijn bezoek op mbo's of hogescholen aan de jongeren horen, wat de Erdogan zo'n dag gezegd heeft op het Turkse journaal bij de Turkse Staatsomroep TRT of op social media. Was Erdogan drieduizend kilometer verderop mild of niet nadrukkelijk kritisch over IS, dan zijn de studenten hier in onze Nederlandse klaslokalen en collegezalen dat ook. Als Erdogan boos is op Nederland, op vrije vrouwen, of op lesbische of Nederlandse pleegouders, dan zijn veel Turks-Nederlandse jongeren dat ook. Als Erdogan de Joodse staat beschuldigt, doen de jongeren in Nederland dat ook; het fenomeen dat Kuzu in 2018 Netanyahu geen hand gaf in de Tweede Kamer, ligt in het verlengde hiervan. Tunahan Kuzu en Selçuk Öztürk nog als PvdA-Kamerleden waren, tot eind 2014 probeerden zij mij voortdurend tegen te houden, in de fractie maar ook lieten zij hun eigen werk liggen om mij strak te volgen in mijn Kamerwerk, liefst met een Turkse cameraploeg erbij. Omdat wij als PvdA-fractie destijds de deur voor deze inmenging dicht hielden ontstond er een afsplitsing. Tot op de dag van vandaag wordt er achter de schermen druk uitgeoefend.

Het grote nadeel van de zuilen voor juist de nieuwe generatie, is dat deze jongeren de open houding niet geleerd hebben die zij zo hard nodig hebben om vragen te stellen, te debatteren met anderen over nieuwe inzichten, samen te werken, brede netwerken om zich heen te verzamelen, een baan te vinden en hier ook weer nieuwe kennis en ervaring te verzamelen. Dat is ook voor heel Nederland een gemis, bijdragen van nieuwe generaties helpen de samenleving vooruit en kunnen ons allemaal welvaart en geluk brengen.

Maar de geïmporteerde verzuiling brengt juist angst teweeg. En angst is de vijand van integratie, want angst maakt dat mensen in de aanval gaan of zich juist verbergen. Ze maken de vlucht naar voren of begraven zich in die zuilen. Er komen complottheorieën en er ontstaat achterdocht. Toen de Turkse Nederlanders in 2014 thuis een brief uit Turkije op hun deurmat vonden, trok een siddering door Nederlands-Turkse kringen. Het was een oproep van de AKP, de partij van Recep Tayyip Erdogan om bij de consulaten in Nederland op deze zogenoemde Adalet ve Kalkınma Partisi, de partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling, te komen stemmen. Verontrustend, want deze brief was op naam gericht en bezorgd op onze huisadressen. Na deze geadresseerde brief keken zodoende veel democratische Turkse Nederlanders en Koerden ongerust of op hun brievenbus een zwart kruisje verscheen. Alle Turkse Nederlanders die zich ooit empathisch hadden uitgelaten over Armeniërs, Joden en Koerden en opvattingen hadden gedeeld, ook hier in de Tweede Kamer en in de gemeenteraden, over kwesties als verdoofd slachten, pleegouders en het recht op geloofsafval. Stel dat op hun brievenbus het beruchte kruisje verscheen, zwart gestift, als teken dat hier brand gesticht mocht worden bij een zogenoemde verrader. Zoals dat die maanden ook in Turkije gebeurde, stel dat wij hier een geëxporteerd kruisje kregen. Dit waren letterlijk de geluiden die toen tot me kwamen

De angst van veel (Turkse) Nederlanders voor de lange arm van Erdogan werd verder virulent na de mislukte staatsgreep. Niet Erdogan boezemde angst in, maar zijn lange arm in Nederland – en de wijze waarop die hier wordt vastgepakt door Turkse Nederlanders. Zoals op de Erasmusbrug na de mislukte coup, toen aanhangers van Erdogan massaal en massief schreeuwden dat Erdogan hun premier was en niet Rutte. En aan het rellen sloegen tegen een politiemacht die er juist was om hen te beschermen. Ook journalisten, cartoonisten werden toen agressief bejegend en aangevallen, net als in Turkije. Wij constateerden dat dit vrijwel gelijktijdig gebeurde in meerdere Europese steden, met dezelfde beschikbare vlaggen en andere voorradige materialen. Voor de (Turkse) Nederlanders was de boodschap duidelijk: 'was georkestreerd door Ankara' dachten velen. De blik vol zorgen van een jongeman staat nog op mijn netvlies. Een achttienjarige Turks Nederlandse eerstejaars student constateerde ontmoedigd: 'Het lukt Erdogan wat Wilders niet lukte: ons te stigmatiseren als fanatieke Turkse allochtonen met een dubbel paspoort en een foute loyaliteit. Daar sta ik dan met dit stempel, nog helemaal aan het begin van mijn loopbaan'. Ook bij het landarrest van Ebru Umar in Turkije om haar beledigende tweet in Nederland, geschreven als Nederlandse columnist, brak luid gejuich uit onder Nederlandse Turken, met hetzelfde stigmatiserende fanatisme. Toen ik voor de vrije meningsuiting opkwam, mocht ik op social media opgehangen worden en toen ik me kritisch uitliet over de lange arm en de kliklijsten moest we als familie uitgeroeid worden en haalde Facebook mij uit de lucht.

De buitenlandse beïnvloeding ondervinden ook Turks Nederlandse politici wanneer zij bijvoorbeeld kritische vragen stellen over de lange arm, eer gerelateerd geweld, over antidemocratische organisaties, over de georganiseerde protesten tegen de herdenking van de Armeense Genocide of Kamervragen stellen over het tekort aan Nederlandse inspecties op de Moskee-internaten Turkse internaten voor dag en nacht i.h.k.v. brandveiligheid en veilig pedagogisch klimaat. Er ontstaat een bombardement van agressieve intimidaties, bedreigingen, terwijl intussen bij zoveel mogelijk Nederlandse politieke partijen in alle lagen opdringerige lobbyacties opduiken om democratische Nederlands Turkse politici met idealen van de Nederlandse kieslijsten af te duwen.

Bij de staatsgreep in 2016 wees de wijsvinger aan de lange arm van Erdogan naar de Gülenisten als de daders achter de staatsgreep. Ook zij gingen daarop meemaken wat Koerden, andere minderheden en democratische liberale Nederlandse Turken al heel lang meemaken tijdens en na de periode dat Erdogan en Gulen samenwerkten i.h.k.v. hun politiek islamistische agenda tegen progressieven en liberalen: Ik sprak bange groenteverkopers, bakkers en andere ondernemers die op zwarte lijsten stonden van te boycotten ondernemers, zij dreigden failliet te gaan, families en vrienden kwamen tegenover elkaar te staan en het ergste: hun kinderen werden bedreigd en geïsoleerd van hun vriendjes.

Twee maanden na de coup circuleerde een kliklijst. In de media verschenen de berichten dat het Turkse consulaat in Nederland, email-verzoeken had gestuurd naar de Turkse organisaties om beledigers van president Erdogan aan te geven bij het consulaat. Deze keer overkwam dit ook de Gülenaanhangers, die lange tijd samen optrok met Diyanet en Milli Görüs tegenover andersgelovigen en of progressieve Turkse en Koerdische Nederlanders.

Integratie

Ik zie het als onze opdracht om onze vrije en open samenleving samen weerbaar te maken tegen anti-democratische ontwikkelingen die al dan niet ontstaan uit gefinancierde inmenging uit onvrije landen. En om inclusie langs de universele humane en democratische waarden te bereiken. Daarom heb ik als Kamerlid jarenlang de portefeuille integratie op mij genomen. Ook bestuurders kunnen niet blijven rennen tussen bubbels en zuilen, de vooruitgang zit in samen optrekken en van elkaar leren. Elkaar inspireren en samen stappen vooruit zetten. Dat is ethisch, praktisch en van waarde.

Daarom ontwikkel ik nu Artikel1inactie en werk ik mee aan de ontwikkeling van een dialoogmethode die docenten oefent om in de klas leerlingen te bewegen tot zelf leren nadenken, met oprechte vragen over geharnaste opvattingen en kritische gedachten over feiten en fictie.

Docenten vinden hierbij de zuilen op hun pad. In de Koranscholen, bijvoorbeeld. Als zij aan het einde van de week hun leerlingen hebben bijgebracht dat leren begint met vragen te stellen en dus met een nieuwsgierige instelling, krijgen zij de maandag na het weekend een timide klas terug die terneergeslagen en passief de leerstof aan hoort. Docenten vernemen desgevraagd dat leerlingen op zondag in de Koranschool juist ingeprent krijgen – en soms behoorlijk hardhandig - dat vragen stellen zeer onbetamelijk is. Dat is moeilijk, docenten moeten de leerlingen dus bijbrengen dat zij in twee werelden leven, die in de klas en die daarbuiten, op de Koranschool en thuis. Het betekent dat docenten enige kennis moeten opdoen van de leefwereld van de leerlingen. En vanuit die kennis hen te bevragen, te motiveren tot zelf kritisch nadenken en ontspoorde opvattingen bovendien te begrenzen door onze democratische spelregels en deze universele waarden concreet mee te geven aan de jongeren.

Als ik met docenten de dialoogmethode doorneem, bespreken wij wat zij tegenkomen voor de klas. De docenten komen met de volgende citaten:

- 'De doden van Charlie Hebdo zijn verdiend meester, zij hebben Mohamed besmeurd'
- 'Er bestaan geen onschuldige ongelovigen juf, zij hebben gestemd op politici die ons weg willen hebben'
- 'Er zijn geen onschuldige ongelovigen meester, zij staan toe dat hier alles is toegestaan wat Allah heeft verboden heeft'. Bedoeld wordt: vrije vrouwen, joden, liefde van gelijk geslacht, alcohol, muziek,
- 'Bent u Joods, juf? Want dan wil ik geen les van u'

En dit is ook wat andere professionals tegenkomen, zoals jongerenwerkers, ambtenaren en politieagenten. Het is belangrijk dat zij het niet negeren of gewoon gaan vinden. Dus ook zij krijgen de trainingen om hun zogenoemde handelingsverlegenheid te kunnen overwinnen, ik werk mee om deze methode zowel te verfijnen als te verbreden en ik ondersteun dit met het initiatief Artikel1inactie, naar artikel 1 uit onze grondwet. Maar naast professionals hebben wij ook de ouders nodig die thuis elke dag naar zenders van landen van herkomst op de schotels kijken en totaal andere terreurdaden zien, met totaal andere slachtoffers, dan de ouders die naar Europese zenders kijken. Mijn ideaal is dat ouders, docenten, jongerenwerkers en politieagenten hun krachten bundelen om nieuwe generaties Nederlanders groot te brengen, ik werk ook aan de komst van 'de pedagogische wijk'. Waar 'democratisch burgerschap en kansen voor iedereen' voorop staat. Liefst ook met de corporaties erbij, om de indertijd gestaakte wijkaanpak nieuw leven in te blazen voor de verwaarloosde en geïsoleerde concentratiewijken.

Maatregelen voor de overheid

Dit werkt. Toch is mijn conclusie dat onze inspanningen om het tij te keren pas echt vooruitgang boeken in het tempo dat wij nodig hebben, als de regering het morele leiderschap vertoont om de norm te stellen en die een wettelijke basis geeft in de grondwet.

De grote versneller komt wanneer we om te beginnen:

1. Artikel 23 willen aanpassen, opdat waar aan de orde anti-rechtstatelijke indoctrinatie via financiering en of beïnvloeding uit onvrije landen van jeugdigen kan stoppen.
2. De financiering uit onvrije landen verbieden, in plaats van laten voortbestaan gelegitimeerd met hartelijke fotomomenten bij handelsmissies die je overigens ook snel al op bureaus ziet staan bij organisaties die de democratie tegenwerken. Dan is er ook de basis om consequent en substantieel de democratische burgerschapsvorming serieus gestalte te geven;
3. Serieus en overtuigd werk maken van democratische burgerschapsvorming in alle lagen van het onderwijs, maar ook bij nieuwkomers en in de gouden driehoek van ouders, kinderen en docenten.
4. Haatzaaiende en anti-democratische organisaties worden gesloten. Deze wettelijke grond is nodig om de democratische weerbaarheid te versterken, en kansen voorop te kunnen stellen in de 'pedagogische wijken'
5. Urgent en stevig alle discriminatie en antisemitisme in alle lagen van onze samenleving aanpakken
6. Onze vrijheid politiek, bestuurlijk en maatschappelijk compromisloos, actief en consequent uitdragen. Dit jaar vieren we 75 jaar vrijheid. Zwaar bevochten, niet vanzelfsprekend en kwetsbaar. Het is onze dure plicht deze te beschermen, te versterken en door te geven. Samen.
7. Om onze bestuurders, politici, opiniemakers, journalisten, cartoonisten en kunstenaars en alle anderen heen gaan staan wanneer ze onze vrijheid voorleven en niet buigen voor democratische ondermijning en onderdrukking door welke lange arm en of beïnvloeding dan ook.